

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра конституційного права та теоретико-правових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВознавство»

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

**18 Виробництво та технології
181 Харчові технології**

**РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ФАКУЛЬТЕТ**

**Перший (бакалаврський) рівень
Біолого-технологічний**

Біла Церква – 2021

Робоча програма з навчальної дисципліни «Правознавство» для здобувачів біолого-технологічного факультету за спеціальністю 181 «Харчові технології», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач В. В. Макарчук. – Біла Церква: БНАУ, 2021. – 22 с.

Розробник: В.В. Макарчук, кандидат юридичних наук, асистент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

(Протокол № 1 від 26.08.2021 р.)

Завідувач кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

доцент

Н.І. Бровко

Схвалено методичною радою факультету права та лінгвістики

(Протокол № 1 від 31.08.2021 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор С. В. Мерзлов

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	6
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»	7
6.1. Лекції	7
6.2. Теми практичних занять	11
6.3. Самостійна робота	13
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань	14
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	16
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	16
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	19
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	19

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2021–2022 навчальний рік, на вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 42 години (лекції – 14, практичні заняття – 28), самостійна робота здобувачів – 48 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань 18 «Виробництво та технології»	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 181 «Харчові технології»	1-й	1-й
		Семестр	
2-й		2-й	
Лекції			
Загальна кількість академічних годин – 90	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	14 год	6 год
		Практичні	
28 год		–	
Самостійна робота			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		48 год	84 год
		Підсумковий контроль: залік	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Правознавство» є засвоєння здобувачами вищої освіти основоположних знань, що базуються на узагальненому розгляді широкого кола питань з основ правового життя в Україні, є формування цілісного, системного розуміння державно-правових явищ, генези та закономірностей їх функціонування і розвитку, оволодіння понятійно-категоріальним апаратом сучасної юриспруденції і правової практики.

Предметом навчальної дисципліни «Правознавство» є вивчення державно-правової дійсності, а саме: закономірностей права, нормативно-юридичного змісту правової норми, юридичної техніки, засобів і прийомів правової роботи.

Завдання викладання навчальної дисципліни «Правознавство» полягає у відображенні основних положень права, підвищення рівня правової свідомості і правової культури здобувачів вищої освіти, вироблення вмій і навичок та

подальшому використанні законодавства в практичній роботі за обраною спеціальністю.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Правознавство» базується на знаннях таких дисциплін як «Вступ до фаху», «Історія і культура України», «Філософія», які вивчаються паралельно на 1 курсі.

3. ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно вимог освітньо-професійної програми «Харчові технології» здобувачі повинні набути здатності отримувати наступні компетентності:

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ФК 20. Здатність укладати ділову документацію та проводити технологічні та економічні розрахунки.

ФК 24. Здатність розробляти проекти нормативної документації з використанням чинної законодавчої бази та довідкових матеріалів.

ФК 26. Здатність формувати комунікаційну стратегію в галузі харчових технологій, вести професійну дискусію.

Програмний результат навчання відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності «Харчові технології»	Результати навчання з дисципліни
ПРН 4. Проводити пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел та застосовувати її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань.	4.1. Уміти застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали з харчових технологій. 4.2. Вміти застосовувати набуті знання при вирішенні конкретних життєвих та виробничих ситуацій.
ПРН 18 Мати базові навички проведення теоретичних	18.1. Знати сутність права та правової системи.

та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.	18.2. Знати побудову системи права України та її окремих галузей. 18.3. Знати джерела права та їх роль для забезпечення життєдіяльності суспільства.
ПРН 19. Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.	19.1. Вміти застосовувати на практиці нормативно-правові акти для розв'язання практичних завдань.
ПР 26. Формувати і відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, діяти соціально відповідально та свідомо.	26.1. Знати основи теорії держави і права. 26.2. Знати основні права та обов'язки людини і громадянина та шляхи забезпечення їх виконання. 26.3. Розуміти поняття «держава» та «громадянське суспільство», усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Основи теорії, цивільного, сімейного та трудового права

Тема 1.1. Основи теорії держави та права

Тема 1.2. Основи цивільного та сімейного права України

Тема 1.3. Основи трудового права України

Змістовий модуль 2. Основи аграрного, земельного, екологічного, кримінального та інших галузей права

Тема 2.1. Основи аграрного права України

Тема 2.2. Основи земельного та екологічного права України

Тема 2.3. Основи кримінального права України

Тема 2.4. Основи інших галузей права

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	всього	у тому числі					всього	у тому числі						
		л	п	лб	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС		

Змістовий модуль 1. Основи теорії, цивільного, сімейного та трудового права												
Тема 1.1.	12	2	4			6	13	1				12
Тема 1.2.	12	2	4			6	12					12
Тема 1.3.	12	2	4			6	13	1				12
<i>Разом за модуль 1</i>	36	6	12	-	-	18	38	2				36
Змістовий модуль 2. Основи аграрного, земельного, екологічного, кримінального та інших галузей права												
Тема 2.1.	13	2	4			7	13	1				12
Тема 2.2.	13	2	4			7	13	1				12
Тема 2.3.	13	2	4			7	13	1				12
Тема 2.4.	15	2	4			9	13	1				12
<i>Разом за модуль 2</i>	54	8	16	-	-	30	52	4				48
Всього годин	90	14	28	-	-	48	90	6	-	-	-	84

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p><i>Змістовий модуль 1. Основи теорії, цивільного, сімейного та трудового права</i></p> <p><i>Тема 1 Основи теорії держави та права</i></p> <p>Предмет і метод теорії держави і права. Загальна характеристика первісного суспільства. Наукові теорії виникнення держави.</p> <p>Поняття й ознаки держави. Поняття і класифікація функцій держави: внутрішні та зовнішні функції сучасної правової держави. Форми здійснення функцій держави.</p> <p>Поняття і структура форми держави. Форма державного правління: поняття, ознаки та види монархії; поняття, ознаки та види республіки. Форма державного устрою. Форма державного політичного режиму: поняття та види.</p> <p>Загальна характеристика концепцій про сутність і соціальне призначення держави. Україна як суверена, демократична, правова та соціальна держава.</p>	2

	<p>Поняття права. Джерела права. Право у суб'єктивному й об'єктивному розумінні. Поняття та види соціальних норм. Функції та принципи права.</p> <p>Поняття норм права. Структура норм права. Поняття системи права та її основні ознаки. Елементи структури системи права. Загальна характеристика основних галузей права України. Поняття та види систематизації законодавства України.</p> <p>Правові відносини, загальна характеристика. Правопорушення: поняття, види склад. Юридична відповідальність: поняття і ознаки. Поняття правової поведінки. Правомірна поведінка. Законність та правопорядок.</p>	
2	<p style="text-align: center;"><i>Тема 2. Основи цивільного та сімейного права України</i></p> <p>Поняття і предмет цивільного права України. Загальна характеристика Цивільного кодексу України. Поняття, особливості, елементи цивільного правовідношення. Відповідальність у цивільному праві. Учасники цивільних відносин. Поняття, види та признаки юридичної особи. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності та цивільної дієздатності.</p> <p>Поняття та види цивільно-правової угоди. Цивільно-правові договори: поняття, види. Договір купівлі-продажу. Договір обміну. Договір найму (оренди). Договір дарування.</p> <p>Поняття та форми власності в Україні. Суб'єкти права власності. Способи набуття та припинення права власності. Захист права власності. Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Особисті немайнові права громадян та їх захист. Майнові права громадян і юридичних осіб.</p> <p>Позов, його поняття та зміст, види позовів. Строки та терміни. Позовна давність, її поняття. Загальна та спеціальна позовна давність. Зміна тривалості, обчислення та початок перебігу позовної давності.</p> <p>Поняття спадкового права. Склад спадщини. Усунення спадкоємців від права на спадкування. Наслідування по закону. П'ять черг спадкоємців. Наслідування по заповіту. Прийняття спадщини, строки прийняття. Відмова від прийняття спадщини Право на обов'язкову частку спадщини. Спадковий договір.</p> <p>Поняття та предмет сімейного права України. Загальна характеристика Сімейного кодексу України.</p>	2

Поняття сім'ї та шлюбу. Підстави, умови та порядок укладення шлюбу. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним. Шлюбний контракт. Права та обов'язки подружжя. Права та обов'язки батьків, дітей, інших членів сім'ї та родичів. Позбавлення батьківських прав. Опіка, піклування, усиновлення, патронат.

Тема 3. Основи трудового права України

Поняття та принципи трудового права України. Джерела трудового права. Загальна характеристика Кодексу законів про працю. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудового права. Колективний договір: поняття, зміст.

Трудовий договір: поняття, сторони, умови укладення, зміст, види трудового договору. Контракт – особлива форма трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Порядок припинення трудового договору: з ініціативи працівника, з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

Робочий час і його види. Скорочений та неповний робочий час. Час відпочинку: поняття і види. Робочий час і час відпочинку неповнолітніх. Особливості праці жінок і молоді. Оплата праці. Трудова дисципліна. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Види дисциплінарних стягнень. Матеріальна відповідальність. Індивідуальні й колективні трудові спори.

Соціальне забезпечення: поняття, предмет права соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення. Соціальні гарантії. Соціальне страхування. Види пенсій за законодавством України. Види соціальної допомоги сім'ям із дітьми.

Змістовий модуль 2. Основи аграрного, земельного, екологічного, кримінального та інших галузей права

Тема 5 Основи аграрного права

Предмет аграрного права України. Методи правового регулювання аграрного права.

Система аграрного права. Джерела аграрного права.

Суб'єкти та об'єкти аграрних правовідносин.

Правове становище фермерського господарства. Державне сільськогосподарське підприємство. Сільськогосподарським акціонерним товариством. Особисте селянське господарство.

Державне регулювання в аграрній сфері.

	<p style="text-align: center;"><i>Тема 6. Основи земельного та екологічного права України</i></p> <p>Поняття і предмет земельного права. Види земель та їх правовий статус. Суб'єкти земельного права. Право власності на землю. Оренда земель. Порядок вирішення земельних спорів. Відповідальність за порушення земельного законодавства.</p> <p>Екологічне право: поняття, предмет, система. Законодавство про охорону навколишнього природного середовища: загальна характеристика. Екологічні права й обов'язки громадян. Права і обов'язки природокористувачів. Природо-заповідний фонд. Червона книга. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.</p> <p style="text-align: center;"><i>Тема 7. Основи кримінального права України</i></p> <p>Поняття і предмет кримінального права. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Поняття кримінальної відповідальності. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину. Стадії скоєння злочину. Добровільна відмова від вчинення злочину. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння: необхідна оборона, крайня необхідність. Співучасть у злочині. Види співучасників злочину.</p> <p>Поняття покарання. Система і види покарань: основні, додаткові, покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові. Судимість: поняття, погашення, зняття. Кримінальна відповідальність неповнолітніх.</p> <p style="text-align: center;"><i>Тема 8. Основи інших галузей права</i></p> <p>Соціальне забезпечення: поняття, предмет права соціального забезпечення. Джерела права соціального забезпечення. Соціальні гарантії. Соціальне страхування. Види пенсій за законодавством України. Види соціальної допомоги сім'ям із дітьми.</p> <p>Предмет і джерела житлового права. Загальна характеристика Житлового кодексу України. Право громадян на житло. Порядок отримання житла. Житловий фонд України.</p> <p>Поняття і предмет адміністративного права. Джерела адміністративного права. Загальна характеристика кодексу України про адміністративні правопорушення.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>
--	---	--

Державна служба в Україні: поняття, правовий статус державних службовців. Поняття державного управління. Поняття адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення: поняття та види. Поняття і предмет фінансового права України. Система та джерела фінансового права. Бюджетне право і бюджетна система. Бюджетний процес. Система оподаткування. Поняття податку. Види податків. Податок з доходів фізичних осіб. Банківська система України.	2
Разом годин	14

6.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1.</i>		
Основи теорії, цивільного, сімейного та трудового права		
1	Основи теорії держави та права <i>Питання до обговорення:</i> Причини і шляхи виникнення держави і права. Теорії походження держави і права. Держава: основні поняття. Механізм (апарат) держави. Громадянське суспільство і держава	4
2	Основи цивільного та сімейного права України <i>Питання до обговорення:</i> Цивільне право як галузь права. Фізичні особи як учасники цивільних правовідносин. Опіка та піклування. Юридичні особи як учасники цивільних правовідносин. Строки та терміни в цивільному праві. Поняття сім'ї. Предмет сімейного права. Шлюб. Недійсність шлюбу.	4
3	Основи трудового права України <i>Питання до обговорення:</i> Трудове право як самостійна галузь права. Трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Оплата праці. Охорона праці.	4
Разом за змістовий модуль 1		12
<i>Змістовий модуль 2.</i>		
Основи аграрного, земельного, екологічного, кримінального та інших		

галузей права		
4	Основи аграрного права України Основи аграрного права. Агропромисловий комплекс України. Державна правова політика в сфері АПК.	4
5	Основи земельного та екологічного права України <i>Питання до обговорення:</i> Земельне право та земельні правовідносини. Склад та цільове призначення земель України. Приватизація земельних ділянок. Правові засади ринкового обігу земельних ділянок. Поняття, предмет і метод екологічного права. Загальна характеристика законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Право природокористування. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.	4
6	Основи кримінального права України <i>Питання до обговорення:</i> Кримінальне право як галузь права. Кримінальний закон. Поняття й ознаки злочину. Кримінальна відповідальність та її підстави. Склад злочину. Покарання.	4
7	Основи інших галузей права <i>Питання до обговорення:</i> Поняття і предмет адміністративного права. Основи житлового законодавства. Основи законодавства про соціальний захист і охорону здоров'я. Муніципальне право в Україні.	4
Разом за змістовий модуль 2		16
Всього		28

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1.</i>		
1	Основи теорії держави та права Причини і шляхи виникнення держави і права. Функції держави. Правова соціальна держава.	6

2	Основи цивільного та сімейного права України Об'єкти цивільних прав. Право власності. Загальні положення про правочини. Односторонні правочини та договір. Спадкове право.	6
3	Основи трудового права України Трудовий договір та контракт. Відпустка та її види. Матеріальна відповідальність. Трудові спори.	6
Разом за змістовий модуль 1		18
<i>Змістовий модуль 2.</i>		
4	Основи аграрного права України Джерела аграрного права. Суб'єкти аграрних правовідносин. Особливості правового регулювання АПК України.	7
5	Основи земельного та екологічного права України Джерела земельного права. Приватизація землі. Склад та цільове призначення земель України. Правові засади ринкового обігу земельних ділянок Природоресурсні кодекси і закони України. Право власності на природні ресурси. Особливості оренди природних ресурсів. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.	7
6	Основи кримінального права України Склад злочину. Обставини, що виключають злочинність діяння. Закінчений та незакінчений злочин. Співучасть у вчиненні злочину.	7
7	Основи інших галузей права Поняття і предмет адміністративного права. Основи житлового законодавства. Основи законодавства про соціальний захист і охорону здоров'я. Муніципальне право в Україні.	9
Разом за змістовий модуль 2		30
Всього годин		48

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Темі есе:

1. Предмет і метод теорії держави і права.
2. Додержавне суспільство.
3. Поняття держави.
4. Основні теорії виникнення держави.
5. Східний, азіатський та європейський шляхи виникнення держави.
6. Типи держави.
7. Форми державного правління.
8. Територіальний устрій держави.
9. Функції держави.
10. Основні сучасні концепції держави.
11. Поняття тоталітарної та авторитарної держави.
12. Поняття демократичної, соціальної та правової держави.
13. Поняття права.
14. Принципи права.
15. Принцип верховенства права.
16. Функції права.
17. Типи праворозуміння.
18. Поняття правосвідомості.
19. Правова культура.
20. Правові відносини.
21. Правова поведінка.
22. Поняття правопорушення.
23. Юридична відповідальність.
24. Законність і правопорядок.
25. Конституційне право як галузь права України.
26. Джерела конституційного права України.
27. Територіальний устрій України. Автономна Республіка Крим.
28. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України.
29. Підстави та порядок набуття та втрати громадянства України.
30. Гарантії дотримання конституційних прав і свобод громадян в Україні.
31. Правове регулювання громадянства в Україні.
32. Конституційно-правовий статус законодавчої влади в Україні.
33. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні.
34. Загальна характеристика інституту глави держави в Україні.
35. Загальна характеристика судової системи України.
36. Конституційний Суд України.
37. Правовий статус органів місцевого самоврядування в Україні.
38. Референдум як форма реалізації народовладдя.
39. Виборче право та виборча система України.
40. Вибори Президента України.
41. Вибори народних депутатів України.
42. Вибори до органів місцевого самоврядування в Україні.
43. Поняття кримінального права.

44. Предмет і метод кримінального права.
45. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
46. Кримінальна відповідальність та її підстави.
47. Поняття злочину та його ознаки.
48. Склад злочину.
49. Стадії злочину. Добровільна відмова від вчинення злочину.
50. Співучасть у злочині.
51. Види кримінальних покарань.
52. Необхідна оборона. Крайня необхідність.
53. Поняття цивільного права України.
54. Джерела цивільного права України.
55. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.
56. Спадкування за законом та за заповітом.
57. Права та обов'язки матері, батька і дитини.
58. Підстави та правові наслідки позбавлення батьківських прав.
59. Поняття, зміст та порядок укладення трудового договору.
60. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.
61. Житловий фонд. Надання жилих приміщень.
62. Суб'єкти екологічного права.
63. Правоохоронні органи України.
64. Служба безпеки України.
65. Збройні Сили України.

Завдання вибраного проєкту: ґрунтуючись на концептуальних засадах чинного законодавства та науковій літературі розкрити питання вибраного проєкту, що свідчить про засвоєння здобувачем матеріалу дисципліни.

Здобувач вищої освіти за погодженням з викладачем може запропонувати власну тему проєкту.

Методичні рекомендації щодо оформлення проєкту:

А) Організація роботи над проєктом:

- здобувач упродовж часу, відведеного на вивчення дисципліни, під час аудиторних занять та самостійної роботи з навчальним матеріалом аналізує сутність наукових досліджень у сучасних умовах з метою визначення найбільш доцільних заходів, що можна відобразити у вибраному ним проєкті;

- від теми до теми ця методика повинна розвиватися і вдосконалюватися. При цьому можна використовувати додатковий матеріал, не передбачений програмою (за умов попередньої консультації з викладачем);

- завершується вивчення предмету захистом проєкту. Форм захисту може бути кілька: публічний (аудиторія), індивідуальний (викладач), презентаційний (конкурс проєктів). Остання форма захисту проєкту має проводитися за спеціально розробленими правилами, які передбачали б ознайомлення з проєктом чим більшої кількості людей.

Б) Оформлення проєкту:

- рекомендується виконувати проєкт з використанням мультимедійних комп'ютерних програм;
- структура проєкту вибудовується у відповідності до основних вимог нормативних актів;
- при оформленні проєкту бажано використовувати схеми, таблиці, ілюстрації, музичний супровід, відео матеріали, анімаційні фільми власного виготовлення.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних завдань – індивідуальних та в групах; конференцій; ділових та рольових ігор.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки Viber, Telegram.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з навчальної дисципліни «Правознавство» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувачів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності здобувачів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності здобувачів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувача в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті здобувач отримує за виконані зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що здобувач не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих здобувачем оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$\text{БПК} = \frac{\text{САЗ} \times \text{max ПК}}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих здобувачем оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність здобувача на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення здобувачів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться здобувачеві, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться здобувачеві, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D		
60–63	E	Задовільно	
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint;
3. Нормативно-правова документація.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативна база:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Водний кодекс України : Закон України від 6 червня 1995 р. № 213-95/ВР
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436–IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Земельний кодекс України : Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
5. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12. 1984 р. №8073-X.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. №2341-III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
8. Лісовий кодекс України : Закон України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
9. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
11. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
12. Про землеустрій : Закон України від 22 травня 2003 р. № 858-IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
13. Про рослинний світ : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 591-XIV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
14. Про тваринний світ : Закон України від 13 грудня 2001 р. № 2894-III.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>
15. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
16. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
17. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-

ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

18. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

19. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

20. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

21. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

22. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

23. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>

24. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>

Базова література:

1. Аграрне право : підручник / за ред. А.М. Статівки. Харків : Право, 2018. 412 с.

2. Бортник С.М., Мельник К.Ю., Могілевський Л.В. Трудове право України : підручник. Харків Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. 408 с.

3. Герц А.А., Кравчук С.Й. Правознавство : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 280 с.

4. Гринь О.Д., Донченко О.І. Правознавство : навч. посіб. Одеса : Фенікс, 2016. 206 с.

5. Загальне адміністративне право : підручник / Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. та інші; за заг. ред. І.С. Гриценка. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.

6. Килимник І.І. Земельне право України : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2015. 166 с.

7. Корнєєв Ю.В. Земельне право України : Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 200 с.

8. Костицький В.В. Екологічне право України : підручник. Дрогобич : Коло, 2018. 360 с.

9. Правознавство : Підручник для студентів ВНЗ / За ред. Волошкевича Г.А. Черкаси, 2019. 686 с.

10. Правознавство : підручник: кол. авт. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 632 с.

11. Правознавство : підручник: кол. авт. Одеса: Атлант, 2015. 554 с.

12. Ратушняк С.П. Правознавство. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2014. 720 с.

Додаткова література:

1. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина. Навч. посібник. 5-те вид. 2018 р. Київ : Алерта. 360 с.
2. Волощук М.Г. Карабін Т.О. Менджул М.В. Фінансове право : навч. посіб. вид. 3-тє, допов. та перероб. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244 с.
3. Ємельянов В.П. Кримінальне право України: Загальна частина. Основні питання вчення про злочин : наук.-практ. посіб. Харків : Право, 2018. 142 с.
4. Іванов Ю.Ф. Куриліна О.В., Іванова М. В. Цивільне право України : навч. посіб. у 2 т. 2-ге вид. доповн. і переробл. Київ : Алерта, 2019. Т 1. 342 с. Т. 2. 346 с.
5. Кононенко Ю.С., Сокурєнко О.М. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах (Кримінальне право України): 1973-2014 рр. : станом на 20.10.2014 р. Черкаси, 2014. 308 с.
6. Круглова О.О. Курс лекцій з дисципліни «Цивільне право». Дніпро : Видавець Біла К.О., 2017. 151 с.
7. Любченко П.М. Муніципальне право України: навч. посіб. Харків: Видавництво «ФІНН», 2015. 496 с.
8. Макарчук В.В. Поняття «правовий статус особи» в теоретично-правовій літературі / В.В. Макарчук // Право.ua. - 2015. - № 3. - С. 18-23.
<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/1740>
9. Макарчук В.В. Поняття правового статусу правоохоронних органів // Правові горизонти. 2020. №23. С. 90-94. DOI:
<http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i23.p90>
<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/5350>
10. Макарчук В.В. Сутність наукової розробленості проблеми щодо визначення поняття правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 242-245.
<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/5948>
11. Макарчук В.В. Характеристика правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони держави. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 1. С. 21-24.
<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/5947>
12. Мілаш В.С. Господарське право : навч. посіб. для підготовки до іспитів. Харків : Право, 2016. 332 с.
13. Податкове право України : підручник / за ред. М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2018. 512 с.
14. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України : підручник. Київ : Ліра К., 2016. 616 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України — <http://www.rada.gov.ua>
2. Президент України — <http://www.president.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України — <http://www.kmu.gov.ua>
4. Конституційний суд України — <http://www.ccu.gov.ua>
5. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини —
<http://www.ombudsman.gov.ua>
6. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського —
<http://www.nbuv.ua>
7. Національна юридична бібліотека — http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html
8. Юридична література — <http://pravo.biz.ua>